

Aatstassar:
Amaroq Mineralsip
kuultmut filmagsani
gaffakkai

Råstoffer:
Amaroq Minerals
opjuserer
guld-forventningen

Kalifat Lund:
Kalaallit Nunaat
nukimmiik
mingutsitsinngitsumik
avannut
nioquteqalissaq
Nu skal Grønland
eksportere grøn energi

Pituffik:
Kalaallit Nunaaniit
ihniartut aqaneq-
marluk
12 leeringe fra
Grønland

6 Nalunaq
PINGAARNERTUT ALLAASERISAQ | LEDER 34

KR 35.00

SERMITSIAQ

GRUNDLAQT 1958 | NR. 36 | 9. SEPTEMBER 2022 | UKIUT/ARGANG 64 | SERMITSIAQ.AG

– Aarhuusip umiarsualiviani aalassassimaartoqartoq

RAL svigter den grønlandske eksport:

– Kaos i Aarhus Havn

2-3-4

Morten Rasmussen Scanpix

Polar Seafood

Avaleraartoorriarneq
ammassassuarniarnerlu:
Nunap karsia millioinik
annaasaqarpoq

Makrel- og sildeskeri:
Landskassen taber millioner

10-11

Polar Seafood

Polar Seafood Ruslandimit
anisoq: Ruslandimi
pigineqataassutini tunigai

Polar Seafood ude af Rusland:
Sælger sine russiske aktier

8-9

Qupp. 32 sider

HURTIGTILBUD UMARSUAKNA UTENUUPPU:
IKKID MANNA TIKERAAT 3000-QUPPUT

HURTIGTILBUDS SKIBE ER TIL BAGE:
HURTIGTILBUDS SKIBER ER TIL BAGE

Sammissaq Tema

32 sider

Qupp. 32 sider

SERMITSIAQ

HURTIGTILBUD UMARSUAKNA UTENUUPPU:
IKKID MANNA TIKERAAT 3000-QUPPUT

HURTIGTILBUDS SKIBE ER TIL BAGE:
HURTIGTILBUDS SKIBER ER TIL BAGE

Sammissaq Tema

Angajoqqaat meeqqaminik arsaarneqarsimasut isumagininnermi ataatsimeersuarnermut ataatillugu Nordatlantisk Husip saani akertiusutsuarmi takuttisipput.

Demonstrationen foran Nordatlantisk Hus i Odense i forbindelse med det sociale topmøde var arrangeret af forældre, der har fået anbragt deres børn.

– Ulumikkut Mentor Emmanuel oqaaseqartinneqarsimasuuppat uperuaassagaluarparput isumagininnermi suliarpassuarini inatsisiliqut tunngavissat misissorneqarsimannigisut. Tina Naamansen Mentor Emmanuelimi inatsisiliertuujusoq aalartitaasorlu oqarpoq. Peqatigiiffiup isumagininnermi ataatsimeersuarnermi angajoqqaat meeqqaminik arsaarneqarsimasut akertiusutsuarmi takuttisimissaanik ikiorpai.

– Hvis Mentor Emmanuel havde fået lov at tale i dag, så havde vi påpeget, at der ikke er nogen, der har undersøgt det retslige grundlag i de mange socialsager, siger Jurist og partsrepræsentant i Mentor Emmanuel, Tina Naamansen. Foreningen hjalp forældrene til at bringe børnene med til demonstrationer under det sociale topmøde.

Topmøde om socialpolitik

Tirsdag afholdt de fire grønlandske huse dansk-grønlandsk socialpolitisk topmøde i Nordatlantisk Hus i Odense.

Men ude foran stod nogle af dem, det hele handlede om: Forældre til tvangsfjernede børn med skilte i hænderne med budskabet »Giv os vores børn tilbage«

■ SOCIALPOLITIK

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Der var fuldt booket i Nordatlantisk Hus i Odense i tirsdays, da der blev afholdt socialt topmøde. Mødet var inddelt i tre temablokke med hver deres blik på grønlandere i Danmark. Den første temablok var med danske briller, mens temablok to tog udgangspunkt i grønlandske borgeres oplevelser i Danmark. Endelig var der en temablok om forskning om udsatte grønlandere herunder retligheder og retssikkerhed for grønlandere i Danmark og strukturelle og politiske forhold, der forværrer livet som udsat. Dagen sluttede med diskussion af, hvordan man kan samarbejde bedre om socialt udsatte grønlandere i Danmark.

Flere skal løfte socialområdet

Blandt oplægsholderne var medlem af Folketinget for Inuit Ataqatigiit, Aaja Chemnitz, der oplevede en god debat på flere områder, men som også savnede mere konkret handlenkraft.

– Det er vigtigt at få sat fokus på flere aspekter af socialområdet og for mig var det interessant at høre ph.d. studerende Mille Schiermachers gennemgang af forholdene for hjemløse. Det er en udfordring, at de herberger, man har i Danmark reelt fungerer som modtagecentre for grønlandske borgere. Det er vi nødt til at tage ansvar for i Grønland. Derudover oplever jeg en vis forsigtighed i forhold til nogle af de andre sociale problemer. Jeg kan godt savne handlenkraft både kommunalpolitisk og landspolitisk. Min oplevelse er, at mange af de indsatser, der er sat i gang fra i høj grad er løftet af Ia. Der er virkelig brug for, at vi

er flere på Christiansborg, der løfter på det her område, siger Aaja Chemnitz.

Demonstration

Ude foran Nordatlantisk Hus demonstrerede forældre til anbragte børn.

– Der var nogle forældre, der havde anmeldt en demonstration, som vi hjalp med at facilitere, fortæller Tina Naamansen, der er jurist og partsrepræsentant i Mentor Emmanuel, der på frivillig basis hjælper grønlandske familier, der er kommet i klemme i systemet.

Ifølge Tina Naamansen kom det sociale topmøde slet ikke ind på det vigtigste – nemlig alle de fordomme og fordomningssystemer, som grønlandere møder i det sociale system.

– Det var faktisk kun Akt-Matilda Høegh-Dam [medlem af Folketinget for Stiumut, red.], der talsatte det med fordomme og formodninger.

– Jeg kan konstatere, at grønlanderne kun bliver stillet op i grater, og med dem i hånden kan en kommune dømme forældre til at være ikke-egnede. Forældrene høres slet ikke. Heller ikke selvom, de tilhører de 70 procent, der ikke rører alkohol. Jeg mener ikke, at der var nogen på det topmøde, der reelt talte for de udsatte borgere. Det blev fortralt, at både SIND og Mentor

Emmanuel var til stede, men ingen af os fik talletid, siger Tina Naamansen, der mener, at De Grønlandske Huse er bange for at tage konfrontationen med de danske myndigheder.

– Hvis Mentor Emmanuel havde fået lov at tale i dag, så havde vi påpeget, at der ikke er nogen, der har undersøgt det retslige grundlag i de mange socialsager. Der er ingen der har set på, om der mon er lavet sagsbehandlingsfejl. Om der har været tolk tilstede. Og om hvem der har stillet diagnoserne. Man viderefører blot kommunernes vurdering uden spørgsmålstegn. Det er ikke godt nok, siger Tina Naamansen.

Aaja Chemnitz er enig med Mentor Emmanuel i, at perspektivet fra de berørte borgere manglede på det sociale topmøde.

– Jeg savnede, at nogle af dem, der lever med tvangsabringelser eller udsathed også kom til orde. Her kunne debatten godt være bredt mere ud. Personligt kunne jeg godt tænke mig et grønlandsk rejseshold, der kunne sikre, at forældreegnhedstest blev sendt fremadrettet og at der kom grønlandsk øjne på alle anbringelsessagerne. Men det kræver, at jeg får politisk opbakning fra Folketingets partier, siger Aaja Chemnitz.

Isu­mag­in­n­er­mut pol­it­ik­ki pillu­gu ataatsimeersuarneq

Kalaallit illuutaat sisamat Odense­mi Nordatlantisk Husimi

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu isumagininnermut politikki pillugu marlungormat ataatsimeersuarput.

Pineqartulli ilaat silataaniipput: Angajoqqaat meeqqaminnik arsaarneqarsimasut allagartanik imaattunik allassimasunik tigummiartut »Meeqqavut utertissigittik«

ISUMAGINNINNEQ PILLUGU ATAATSIMEERSUARNEQ

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Marlunngormat isumagininneq pillugu ataatsimeersuar­toqarmat Odense­mi Nordatlantisk Hus ulikkaavip­poq. Ataatsimeersuarneq pingasunngorlu avimeqarsimavoq tamani kalaallit Danmarkimittut sammineqarlu­tit. Immiikkoortumi si­duller­mi qallunaat isaanit isgin­n­in­neq pineqarpoq, immiikkoortut aappaanni Danmarkimi kalaallit innuttaasut misigisaat allaavignegarlu­tit. Immiikkoortumilu kingulle­r­mi kalaallit atugarliortut pillugit ilisimatusarneq sammineqarpoq, ilaatigut kalaallit Danmarkimittut pisimaa­ti­aafi inatsisitigullu isumannaatsuusisaat, aaq­q­is­uus­saanikkut naalakkersu­nik­kullu pisusit atugarliortuni inuunermik ajorseriar­ti­sisut. Ullloq naggaserlu­gu Danmarkimi kalaallit atugarliortut pillugit qanoq pisaner­u­mik sul­beq­it­toqarsinnaansoq oqalu­serineqarpoq.

Amerlanerit isumagininnikkut kvitsuusapput

Oqalugartut ilagaat Inuit Arqatigittit sinne­r­ti­git Folketingimut ilaasor­taq Aaja Chemnitz arlalitsigut pisaasunik oqallitogartog unnerstorluni aammali tigussaasunik iliuuseqartoqarnissa ujar­tor­lu­gu.

– Isumagininnikkut tamat­to­ortum­nik isgin­n­in­n­inaq pingartuuvog uannullu ph.d.-ngorniar­tuq Mille Schlemacherip angertarsinaffeqanngineq pillugu saqqum­ni­us­si soqutiginarput. Ilungersuarpoq ummisarfit Danmarkimittut innuttaasunik kalaallinik tigooraavittut atomeqar­nat. Tamanna Kalaallit Nunaanni aktsuusaaffigisariqarparput. Tamatuma saniatigut isumagininnikkut alatigut ajornartorsione­rit ilaamut mianersortogartoq takuara. Kom­mu­ni­ni nunamili tamarni iliuuseqarsin­naassuseq magaasisinnaavara. Takusinnaavara iliuusissarpassut aallar­n­ineqarsimasut I-amit kivineqartut. Avorfissagartillu­n­nar­n­aput Christiansborgini amerlanerulluta sulassagarfimnik kvitsuusarput, Aaja Chemnitz oqarpoq.

Akerfiussutsimik takutitsisut

Nordatlantisk Husip silatani angajoqqaat meeqqaminnik arsaarneqarsimasut ak­er­fi­us­su­tsimik takutitsisput.

– Angajoqqaat ilaasa akertiusutsimik takutitsinissaq nalunaarutigaa, pivitsunngortinneranilu iktuuppu­gu, Tina Naamansen Mentor Emmannu­l­mi kajumissutsimik

kalaallit ilaqutarit pisor­rat sullisineranni aporfegarsimasut ik­to­r­ni­ssaanik siner­ta­qartumi inatsisilerituuju­soq aallar­ti­taasorlu oqaluttuarpoq.

Tina Naamansen naapertorlu­gu isumagininneq pillugu ataatsimeersuamerni pinganepraag iserfi­gin­eqanngivip­poq – tassalu isummituinnakkat ilmagisallu kalaallit oqartussaasuni nalat­ta­gaat.

– Tamallaat Aki-Martida Høegh-Dam

(Siunnt sinnerlu­gu Folke­tingimut ilaasor­taq, aaq,) isummituinnakkat ilmagisallu pillugit oqaseqarpoq.

– Takusinanaavara kalaallit taamaallaat kistsisit atorlu­git saqqum­in­neqartut, taakkulu atorlu­git kom­mu­nit angajoqqaat angajoqqaatut piginaaneqanngitsutut naliler­tar­paat. Angajoqqaat tusaanar­neqanngivip­put. Aamma naak 70 procentii ini­g­as­ar­to­r­neq ajorluar­tu­tu. Isumagarpu­nga ataatsimeersuamerni tassani innut­taasut atugarliortut pillugit sunnillu­n­nit oqaseqartoqanngitsog. Oqaluttarin­eqar­poq SIND aamma Mentor Emmannul peqataasut, oqaseqatim­eqanngila­gullu, Tina Naamansen oqarpoq, isumagarluni Kalaallit Illuutasa Danmarkimi oqartussasut saaffig­nissaat qunngigat.

– Ullumikkut Mentor Emmannul oqaseqartimeqarsimasuup­pat upevuassagaluar­parput isumagininnermi suliarpassuar­ni inatsisigut tunngavissat misissorneqarsimangitsut. Isigin­lar­neqarsimangilaq

ilunnt sullisinnermi kukkusogarnersoq. Oqalutsimik najuutogarsimanersoq.

Kikkullu ajorsinnaasunik naliiisimarnertut. Apeqqusimngivilluni kom­mu­nit nalii­nerat ingerlateqqinarnegartarsinavog. Tamanna ajorpoq, Tina Naamansen oqarpoq.

Aaja Chemnitzip Mentor Emmannul isunaqatigaa isumagininnermi ataatsimeersuarnerni innuttaasut pineqartut isiginar­neqanngitsut.

– Pinnigtsalisamik arsaarneqarsimasut atugarliortullu­n­nit oqaseqartim­eqar­nerat magaaivara. Matumani siammaasineru­sun­nik oqallitogarsinnaagaluarpoq. Nammineq isumagar­punga kalaallinik angalagatigittartogassasog siunissamni angajoqqaatut piginaasaqarnermut misil­ti­sis­su­tip allanngortimeqarnissaanik qulak­keerisumnik, inissiarlu­n­lu suliani kalaallit isaanit isigisogartuni. Taamaasappallii Folke­tingimi partinut tapersorsorneqarta­riaqarpunga. Aaja Chemnitz oqarpoq.

Marlungormat isumagininnermi ataatsimeersuarnerni Nordatlantisk Hus ulikkaavip­poq.

Døv var fuldt booket i Nordatlantisk Hus i Odense i tirsdags, da der blev afholdt socialt topmøde.